

redactem els nostres escrits. De aquesta manera treballarem gaire bé insensiblement per la propietat i per la puresa de l'idioma, impedit que hi entrin mots estranys i que's desnaturalisi el geni o caràcter peculiar del mateix llenguatge.

Amb aquestes dues qualitats (*propietat i puresa*) tindrà el nostre lèxic les condicions més estimables que's puguin desitjar, i nosaltres escriurem sempre amb tota correcció, direm lo que voldrém dir a l'agafar la ploma, no'ns farem ridícols o extravagants i tothom que ens llegeixi entendrà perfectament lo que digué.

Si en totes les llengües son necessaries aquelles condicions, cap les necessita tant com la catalana. Ja de temps fa dol veure com certs escriptors malmenen el nostre idioma adoptant mots i formes d'expressió que mai han sigut catalanes, inventant paraules per expressar objectes que ja tenen en català nom ben adequat i propi i aplicant ne d'altres en sentits enterament distints del que'ls hi correspon. No citarem exemples perquè no's cregui que volém esmenar la plana a ningú ni passar-nos mestres de qui sab més que nosaltres d'aixó i de moltes altres coses; però si que'ns consta que lo que deixém dit es un fet reconegut per tothom que llegeix en català i que per mal entés respecte ningú gosa a censurar-lo públicament. Savém que una il·lustrada personalitat literaria va fent anys ha una llista de tots els disbarats i estranyeses que, en el susdit concepte troba cada dia en revistes i periòdics; i no pas d'escriptors de poca importancia, sino (i aixó es més de doldre) dels que pretenen ser definidors i mestres del modern llenguatge català.

A n'aquest l'enlletgien fins ara els castellanismes que'l poble i els literats hi havien introduit durant la ominosa época de l'imposició centralista; però actualment, tot i conservant-se encara molts de aquells, el desfiguren ademés els neologismes, galicismes i altres barbarismes dels culterans, tan o més vituperables que'ls defectes anteriors.

La feina de depuració i estudi que de bon principi preconisavem tenim de fer-la, no sols al compondre'ls nostres escrits, que, al destinar-se al públic, ja influeixen força directament en la manera de parlar d'aquest, sino sobre la parla dels nostres conveins, corregint i esmenant les expressions mal dites que la gent emplei fent-li veure els defectes que tenen i ensenyant-li de quina manera ha de dir en bon català lo que diu ara malament per influencia corruptora o inconscientment.

En aquest punt arribém a la idea que'ns ha fet escriure les ratlles precedentes; que, si bé 'ns han allunyat del nostre objecte, no'ns penedim pas d'haver-les escrites per considerar-les útils i ben encaminades.

Pero es el cas que en aquestos dies s'está construint entre Malgrat i Santa Susagna una explotació industrial per a fer barcos de ciment armat, cosa que portará un trasbale a n'aquestes poblacions de nostra costa; i veusaquí que tothom diu que allà s'hi fa un *astillero* ó un *astiller*. ¿Qué no tenim en català paraula propia per a significar lo que's vol dir amb aquells mots estranys?.. Dúes, per falla d'una, i ben vives i ben expressives: *dressana* i *mestrança*. Doncs, *dressana* o *mestrança* hem de dir, no pas *astillero*. De *mestrança* n'hi ha a Calella, a Arenys, a Blanes i tothom ho anomena aixís, i dels homes que hi treballen tothom ne diu *mestres d'aixa*, o sia operaris aptes per a manejar *l'aixa*, que's l'eina que'ls hi serveix per a tallar i donar forma als taulons o vigues que adapten a les barques que construeixen. I en quant a *dressana*, tothom coneix l'edifici de Barcelona, situat a prop de la Porta de la Pau, que, en temps gloriosos de la marina de Catalunya, hostatjava la industria de fer vaixells i galeres i que ara serveix de quarter, tot portant son antic nom de *Quarter de les Dressanes* com a feble, però vivent recort del seu històric destí.

Rebutgém, doncs, les exòtiques

denominacions de *astillero* i *astiller*, i usém els noms catalanesims, ben propis i ben vius que expressen la mateixa idea: *dressana* o *mestrança*.

EMILI GEMIS I HORTA

Pineda.

*****

Dames Catalanes. - Esplais històrics III Dolça de Carlat i de Provença

L'any 1091 un nin de nou anys però amb experiència d'un home gran prenia la responsabilitat de cenyir el séu cap la gloriosa garlanda comtal de Barcelona; el nin era fill postum del plorat Ramon Berenguer II i del mateix nom que son pare un dia li afegiria el calífide Gran.

La mort semblava voler affigir al jove compte en els seus essers més estimats doncs se li endugué la seva primera esposa Na Maria Ruderich filla del famós Ruderich Diaz del Vivar per altre nom *El Cid Campeador*, la qual morí al tenir una filla de nom Maria que després fou comptesa d'Ausona i esposa de Bernat III compte de Besalú; l'any 1106 tornà Ramon Berenguer III a contraure matrimoni amb una dama qual nom era Aldomis però aquesta el deixà també viudo quatre anys després sens haver-li donat successió.

Les altes raons d'estat i el no tenir el compte de Barcelona cap heréu mascle de la garlanda, doncs les lleis catalanes prohibien que la heretessin les dones, induiren als prohoms de la ciutat a aconsellar a Ramon Berenguer III que novament i per tercera vegada busqués una digna companya: i instinctivament aquell compte en l'esclat de la gallardia i de la juvenesa (tenia 29 anys) girà sos ulls envers Provença, la daurada terra dels trovadors.

Un bell jorn de tardor uns emissaris catalans entraren al palau de Nimes ont vivia Na Geberga comptesa de Provença i viuda d'En Gilbert compte de Carlat i vescompte de Gevaudán, a demanar per a Ramon Berenguer III el gran Compte de Barcelona, la m